

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. XL. De monarchiis; & item de mixtis imperiis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

reges five principes in democraticis civitatibus, *mobilem*, & ex voluntate parentum constantem obtinebant principatum: hic autem Maroboduus certum imperium, vimque regiam occupavit: illi voluntarios circum se habebant comites ex nobilitate: hujus corpus satellitum praesidio custoditum. Et hic quidem maximum illo aeo inter liberas Germanorum gentis obtinuit imperium, inter Danubium, Albim & Vistulam amneis, sinumque Codanum, quod suo loco demonstrabitur. Unde toti Germaniae, sed & Romanis formidabilis factus. Idem Vellejus, libro praedicto: *Imperium, perpetuis exercitiis penè ad Romanae disciplinae formam redactum, brevi in eminentem & nostro quoque imperio timendum perduxit fastigium: gerebatque se ita adversus Romanos, ut neque bello nos lacefferet, & si lacefferetur, superesse sibi vim ac voluntatem resistendi declararet. Legati, quos mittebat ad Caesares, interdum ut supplicem commendabant, interdum tu pro pari loquebantur. Gentibus hominibusque à nobis desistentibus, erat apud eum perfugium. totumque ex male dissimulato agebat amulum. exercitumque quem LXX millium peditum, XV equitum fecerat, assiduis adversus finitimos bellis exercendo, majori, quam quod habebat, operi preparabat. eratque etiam eo timendus, quod, quum Germaniam ad levam & in fronte, Pannoniam ad dextram, à tergo sedium suarum haberet Noricos; tamquam in omnis venturus, ab omnibus timebatur. Nec securam incrementi sui patiebatur Italiam. quidpe quum à summis Alpium jugis, quae sinem Italiae terminant, initium ejus finium haud multum plus ccc millibus passuum abesset. Sed Maroboduus, quum in nimiam prolaberetur superbiam, regnumque, quod vi paraverat, in Svionum prorsus ac Sitonum formare modum, plureisque ei adjicere gentis liberas tentaret, invisus popularibus, tandem regno pellitur. Tacitus, annal. II: Svevi pretendebantur, auxilium adversus Cheruscos orantes. non equidem ipsi orabant Svevi; sed rex eorum Maroboduus. at mox: *Vis nationum, virtus ducum in equo. sed Maroboduus regis nomen invisum apud populares, Arminius pro libertate bellantem favor habebat. Igitur non modò Cherusci sociique eorum, vetus Arminii miles, sumere bellum: sed è regno etiam Maroboduus Sveviae gentes, Semnones ac Langobardi defecere ad eum. Arminius quoque ipse, quum simile regnum quæreretur, mortem invenit. idem auctor, in fine ejusdem libri: Ceterum Arminius, abscedentibus Romanis, & pulso Maroboduo, regnum adfectans, libertatem popularium adversam habuit. petitusque armis, cum variâ fortunâ certaret, dolo propinquorum cecidit. De Catualdâ Gotone & Vannio Quado, supra dictum est. Atque democracias, monarchiasque praesentium Germanorum haecenus satis cognovimus.**

Restat nunc tertium rerum publicarum genus, ex democratiâ atque monarchiâ mixtum, paucis nobis dicendum. Auctor noster, in libro de Germaniâ: *Trans Lygios Gothones regnantur paullo jam additiùs, quam ceterae Germanorum gentes, nondum tamen supra libertatem. protinus deinde ab oceano Rugii & Lemovii. omniumque harum gentium insigne, rotunda scuta, breves gladii, & erga reges obsequium. Svionum hinc civitates, ipso in oceano. Est apud illos & opibus honos: eoque unus imperitat; nullis jam exceptionibus, non precario jure parendi. Fuere Gothones, Rugii, ac Lemovii inter Viadrum & Vistulam amneis ad oceanum, sive oceani sinum Codanum, medii inter democraticas & monarchicas civitates. Ceterae illae Germanorum gentes sunt omnes ab auctore praenominatae, quas democracias vel cum principatu, vel sine principatu habuisse, supra ostendi. Additiùs his regnatos fuisse ait Gothones, Rugios, atque Lemovios; at paullo tantum, necdum supra libertatem: multis exceptionibus, & precario jure parendi. à quâ libertate quia nullos eximit; non modò proceres, seu primores, nec nobiles tantum, sed omnem quoque plebem, id est, burgarios liberos fuisse, obsequium regibus non nisi è voluntate ac legibus communiter praescriptis praestitisse, haud dubium est. regnumque his regibus nullum aliud fuit, quam quod Mag. Adamus Bremenensis ita describit in Svionum gente: *Reges habent ex genere antiquos. quorum tamen vis pendet in populi sententiâ. Quod in commune laudaverint omnes, illum confirmare oportet: nisi ejus decretum potius videatur. quod aliquando sequuntur in viti. Itaque domi pares esse gaudent: in praelium cunctes omnem praebent obedientiam regi. Lemovios Taciti posterioribus saeculis dictos fuisse Herulos, infra, lib. III, cap. xxxv, ostendam. De his ita Procopius, rer. Gothicarum lib. II: *καὶ τοὶ ἐπὶ τὸν ὄνομα μὲν παρ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἔχον· ἰδιώτῃ δὲ ὄπῃν ἔδεν ἡ χερσὶν ἐφέρετο πλῆθον. ἀλλὰ καὶ θυγαθεῖσιν αὐτῶν ἀπαντες, καὶ ἑυοσίτοι εἶναι ἤξιον καὶ ἀνδρῶν, ὅσους βασιλεῖσιν, εἰς αὐτὸν ὕβριζον.* id est: *Quamquam & antea nomen quidem apud eos rex habuit; à privato autem viro nihil ferè differebat. nam & adsidere ei omnes, & unâ convesci volebant; & impudenter, ut cuique libitum, convitari iurgarique solebant. Continuo autè narrat idem Procopius, regem suum Anerichum eos interfecisse, nullam aliam ob causam, nisi quòd sub nullius imperio esse vellent. Quum autem facti eos pæniteret, misisse legatos in patriam terram, qui è regiâ stirpe hominem accerferent, cui regnum deferrent. De Gothonibus, sive Gothis, Herulo-***

Herulorum apud Vistulæ ostia conterminis, in eandem sententiam ita Theodosius: Ὁ μὲν
 ἔ βασιλεὺς πρῶτον συνέλεξε, ἀλλ' ὁμοῦ ἀπὸ τῶν εἰχε καὶ ὁμοσκέυε, καὶ πλὴν τῶν Φιλίππων ἐς αὐτὸς ἐπὶ
 ἔδαμῃ δὲ ἐξέφρατο. Ἐ παρεγμνῆτο τὰ τὴν Φιλόνειας. id est: *Quamquam ne honore quidem ac reve-*
rentiâ inter eos rex potiebatur. sed ejusdem mensa participis eos habebat, atque contubernaleis;
 donisque benevolentiam eorum captabat: rixas verò eorum atque contentiones nusquam efferebat.
 Harum igitur gentium respublica mixta fuere ex monarchiâ & democratiâ: ita tamen, uti
 hæc longè superaret illam. Malè & improprie Menander, qui in historiâ suâ Ἀλεξάνων τῶν
 Λαγυβαρδων adpellavit *μόναρχον*. Certè hæc regna non multum differebant à ceterarum
 Germaniæ gentium libertate. Quòd si fuerit aliquod erga reges *obsequium*, ut vult Tacitus
 10 & Mag. Adamus: quamproximè ad patriam in liberos accessit auctoritatem. patris
 quidpe boni est, severè equidem liberis imperare, admonere de officio, & delicta castigare:
 at diligere tamen, & sæpè indulgere. & contrâ, proborum liberorum est, obsequium præ-
 stare parenti; ex reverentiâ tamen, non ob metum. quod libertati quàm proximum; imò
 ipsa est libertas. Hæc igitur tria fuere rerumpublicarum genera in omni terrâ Germanicâ.

C A P. XLI.

*De democraticarum civitatum fœderibus atque clientelâ, tam
 privatis, quàm publicis.*

20 **R**ERUM PUBLICARUM generibus descriptis, haud alienum fuerit de demo-
 craticarum civitatum amicitii, fœderibus, atque clientelis pauca quædam disse-
 rere. Jul. Cæsar, in belli Gall. com. VI, ubi Gallorum simul Germanorumque
 mores describit; *In Galliâ, inquit, non solum in omnibus civitatibus atque pagis, par-*
tibusque; sed penè etiam in singulis domibus factiones sunt: earumque factionum sunt principes;
qui summam auctoritatem, eorum judicio, habere existimantur: quorum ad arbitrium judiciumque
summa omnium rerum consiliorumq. redeat. idque ejus rei causâ antiquitus institutum videtur, ne
quis ex plebe contra potentiorum auxilium egeret. suos enim opprimi quisq. & circumveniri non pati-
tur. neque, aliter si faciat, nullam inter suos habet auctoritatem. Hæc eadem ratio est in summâ totius
 30 *Galliæ. namque omnes civitates in duas partes divisa sunt. Quum Cæsar in Galliam venit, alterius*
factionis principes erant Aedui; alterius Sequani. Hi, quum per se minus valerent, quòd summa au-
thoritas antiquitus erat in Aeduis, magnos eorum erant clientele; Germanos atque Ariovistum sibi
adjunxerant; eosque ad se magnis jacturis pollicitationibusq. perduxerant. præliis verò compluribus
factis secundis, atque omni nobilitate Aeduorum interfectâ, tantum potentiâ antecesserant, ut ma-
gnam partem clientium ab Aeduis ad se transducerent; obsidesque ab iis principum filios acciperent;
& publicè jurare cogerent, nihil se contra Sequanos consilii inituros; & partem finitimi agri, per
viam occupatam, possiderent; Galliæque totius principatum obtinerent. Quâ necessitate adductus
Divitiacus, auxilii petendi causâ Romam ad senatum profectus, infectâ re redierat. Adventu
 40 *Cæsaris factâ commutatione rerum, obsidibus Aeduis redditis, veteribus clientelâ restitutis, novis*
per Cæsarem comparatis; quòd ii, qui se ad eorum amicitiam aggregaverant, meliore conditione, atq.
imperio æquiore se uti videbant, reliquis rebus eorum, gratiâ, dignitateque amplificatâ; Sequani
principatum dimiserant. In eorum locum Rhemi successerant. quos quòd adequare apud Cæsarem
gratiâ intelligebatur; ii, qui propter veteres inimicitias nullo modo cum Aeduis conjungi poterant,
se Rhemis in clientelam dicabant. Hos illi diligenter tuebantur. ita & novam & repentiè collectam
auctoritatem tenebant. Eo tamen statu res erat, ut longè principes haberentur Aedui; secundum
locum dignitatis Rhemi obtinerent. Cæsar hæc clientelas adpellat atque amicitias, quas vul-
gus nunc Latine loquentium dicit protectiones. sic enim Genuensium in Italiâ, & Vefon-
tinorum in Galliâ, liberæ civitates, sub protectione vulgò dicuntur esse regum Hispaniæ:
 50 *sic Hamoburgium in Germaniâ, ad Albim, sub protectione regum Daniæ; sic Aquæ Gra-*
ni, sub protectione ducum Juliacensium: id est, si Latialiter loqui velis, in clientelâ, in
amicitiâ, sive etiam in fide. sic enim idem Cæsar, eodem commentario antea, de Senoni-
bus Gallis: Legatos, deprecandi causâ, ad Cæsarem mittunt. advenit per Aeduos; quorum anti-
quitus erat in fide civitas. & mox: Eodem Carnutes legatos obsidesque mittunt: usi depreca-
toribus Rhemis; quorum erant in clientelâ. Sed & sub imperio esse dixit Cæsar, idem quod in
amicitiâ: ut supra de Aeduis intelleximus. Ac sanè fuit imperium illud multo veriùs in po-
pulis Celticis, quàm amicitia, ubi inferiores fœdere haud æquo superioribus juncti. hi
quidpe majestatem illorum atque leges, tributaque imposita agnoscebant. Amicitiam id
 adpellavit haud semel Cæsar in Gallis Germanisque, more Romanorum; qui per hunc
 fucum,